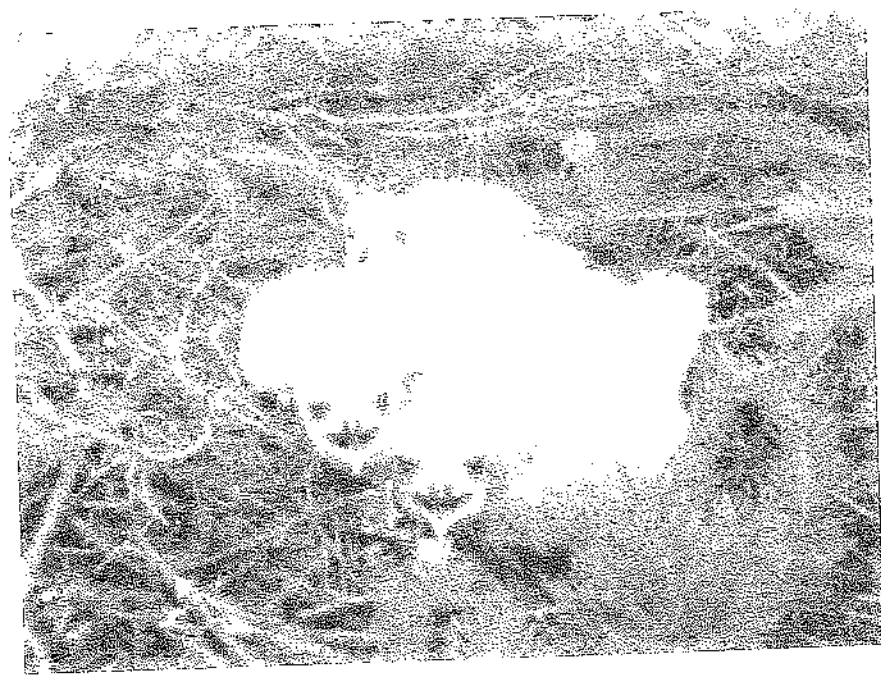

**Roofvogelinventarisatieverslag
Het Gooi en Utrecht
2007**

**Roofvogelwerkgroep
Het Gooi / Utrecht 167**

Hanneke Sevink

Inleiding

Er is hard gewerkt in 2007: door de roofvogels om hun jongen groot te brengen en door de leden van de Roofvogelwerkgroep Het Gooi/Utrecht om deze broedgevallen te volgen. Een broedgeval 'volgen' betekent in de praktijk in het vroege voorjaar de natuur in trekken om nestindicerend gedrag van roofvogels te kunnen waarnemen. Dat nestindicerende gedrag kan een waarnemer naar een nest leiden. Op een nestkaart (nestkaart project van SOVON) worden alle waarnemingen per nest bij gehouden. Indien mogelijk wordt geklommen om de legselgrootte vast te stellen, de kleine jongen te tellen, te meten en te wegen en uiteindelijk om de grote jongen wederom te meten en te wegen en te ringen. Tot slot wordt getracht vast te stellen hoeveel jongen er uitvliegen. De informatie die door dit onderzoek wordt verkregen, maakt het mogelijk o.a. inzicht te krijgen in de stand van een populatie, dispersie en overleving. In de Takkeling (het orgaan van de werkgroep Roofvogels Nederland) komt jaarlijks een overzicht van de trends en broedresultaten van de roofvogels van heel Nederland.

Het resultaat van de broedgevallen in ons werkgebied staat in dit verslag beschreven. Ons onderzoek strekte zich uit over Het Gooi en West- en Noord-Utrecht en vond plaats in terreinen van onder andere Het Goois Natuur Reservaat, Staatsbosbeheer, Het Utrechts Landschap, defensie, Rijkswaterstaat, Natuurmonumenten en verschillende particulieren. In sommige gebieden zijn alle soorten voor 100% geïnventariseerd, in andere zijn enkele soorten of alleen bepaalde nesten gevolgd. Zoveel mogelijk is getracht in dit verslag eerst een algemeen overzicht van de resultaten te geven en vervolgens de gegevens per terreineigenaar te beschrijven. Achtereenvolgens komen aan de orde: de Havik, Sperwer, Tornenvalk, Bruine Kiekendief, Boomvalk, Buizerd en Wespandief.

Aan dit onderzoek werkten de volgende personen mee:

Cora van den Berg, Eelco van den Berg, Jaap van den Berg, Ronald Beskers, Ruud van Beusekom, Arwin den Boer, Jan Borsboom, Rien Broeckman, Daan Buitenhuis, Joan van der Burgt, Lex van Canstein, Ton van den Dorpe, Johan Elders, Aline Flemming, Mevrouw Galesloot, Pascal Gijsen, Helen Goote, Dick de Graaf, Ingrid de Graaf, Ab Grobbe, Henk Groenewoud, Albert van Gulijk, Jelle Harder, Margriet Hartman, Loes Hartog, Martin van Hierden, Arie van den Hout, Marc van Houten, Rinus Jansen, Hugh Jansman, Erna de Jong, Dick Jonkers, Martine van der Kaa, Sjaak Ketelaar, Harry de Klein, J.v.d. Kolk, J.K.de Koningh, Fons Langenkamp, Ed de Leeuw, Paul van der Linden, Jos Meijer, Leen de Niet, Juul Ohlrichs, Guus Proost, Cinta de Rooij, Harry de Rooij, Jan Roodhart, Kees Scharringa, Hanneke Scheurs, Henk Schutte, Peter Jan Senteur, Hanneke Sevink, Erik Slabbekoorn, Ferika Sluijk, Ties Smulders, Ronald Staal, Jilles Timmer, Annie van der Veer, Esther van der Veer, Jaap Visser, Gerrit Visscher, Mevrouw Vonk, Hans de Vos Burchart, Miranda van Wanrooy, Marlies van der Weyden, Ilco van Woersem, Roel Zijlstra.

Havik (*Accipiter gentilis*)

Aantal broedparen en locaties

In 2007 zijn er in totaal 50 haviksnesten gevolgd door onze werkgroep. Vijf van deze nesten liggen in de provincies Gelderland en Overijssel en zullen in dit verslag buiten beschouwing blijven. De verdeling van de nesten over de terreineigenaren is als volgt: 5x Staatsbosbeheer, 20x Goois Natuur Reservaat, 4x Het Utrechts Landschap, 2x Pijnenburg, 2x Natuurmonumenten, 1x Hydron, 2x defensie en 9x particulier.

Van de 45 nesten (27 in Noord-Holland, 19 in Utrecht) zijn er zeven niet beklommen. Vier van deze zeven onbeklommen nesten zijn succesvol geweest. Het aantal jongen dat hier is uitgevlogen is niet met zekerheid vastgesteld, maar is in ieder geval hoger dan acht. Van twee onbeklommen nesten is zeker dat ze mislukt zijn en over het broedresultaat van het zevende nest bestaat onzekerheid.

Van de 38 beklommen nesten konden er bij 33 jongen worden geringd. De vijf overige nesten zijn mislukt.

Eerste eilegdatum

Alle eilegdata zijn berekend door uit te gaan van de vleugellengte van het oudste jong, de meetdatum en de legselgrootte. Met behulp van het programma 'Berekening legbegin' van Willem van Manen kon vervolgens de eerste eilegdatum worden vastgesteld.

Het eerste ei werd gelegd op 13 maart door de Havik van de Monnikenberg, nota bene op een nieuw gebouwd nest. Het laatste paartje dat startte met de eileg was dat van Crailo in Huizen, en wel op 17 april. De gemiddelde eerste eilegdatum over alle nesten in ons werkgebied is 25 maart. Voor de nesten in Noord-Holland is het 25 maart, voor die in Utrecht is het 24 maart. De meeste paren, te weten 23, startten in de periode tussen 21 en 30 maart. Slechts drie paartjes, alle in Noord-Holland startten in april.

De gemiddelde start van de eileg van 25 maart is gelijk aan die van 2005, beide zijn berekend over 33 broedgevallen. In 2004 was het 31 maart (n=34), in 2006 - dat zo'n koud voorjaar kende - was het 1 april (n=27). Landelijk startten de Haviken in 2005 op 2 april en in 2006 op 4 april met de eileg. Het Gooi /Utrecht vallen daarmee vergeleken op door een vroege start. Men gaat er over het algemeen vanuit dat een vroege start van de eileg samenhangt met een goede voedselsituatie. Hoe eerder een havikvrouw op het benodigde gewicht is voor de eiproductie, des te eerder zij met de eileg kan beginnen.

Legselgrootte

Van 25 nesten is de legselgrootte bepaald en zijn de eieren opgemeten. De verdeling van legselgroottes was als volgt: 1x 5, 15x 4, 6x 3 en 3x 2 eieren. De gemiddelde legselgrootte was 3,56. Ter vergelijking: in 2006 was de gemiddelde legselgrootte 3,36 en in 2005 3,7.

Het vijflegsel werd aangetroffen bij de Havik van de Camping de Zeven Linden. Ook in 2006 produceerde dit territorium een vijflegsel. Aan de hand van de ruipennen van de vrouwtjes in beide jaren weten we dat het niet om hetzelfde individu gaat. In 2006 werd het nest bewoond door een vrouw met een geschatte leeftijd van 8-10 jaar. Zij broedde ook in 2005 op dat nest en legde ook toen vijf eieren. In 2007 zat er een driejarige vrouw op het nest. De drie tweelegsels troffen we aan bij Zonnestraal, Het Spanderswoud Kathedraal (Bussumergrindweg ter hoogte van Robert) en Parrewijn/Huizer Eng.

Broedresultaat

In het totaal zijn er van de beklommen nesten minimaal 89 jongen uitgevlogen, waarvan 88 geringd. Het gemiddeld aantal jongen per succesvol nest bedroeg 2,66. Bij drie nesten vlogen vier jongen uit, bij 19 nesten drie, bij 7 nesten 2, bij 4 nesten 1. Vijf nesten mislukten. Berekend over alle 45 nesten (dus ook de mislukte nesten) is het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen 2,31.

De sekseverdeling mannen: vrouwen is 52: 36 (resp. 59,09% en 40,90%). In 2005 troffen we een sekseverdeling aan die vrijwel hetzelfde beeld liet zien: 61,46%: 38,53%, in absolute getallen 67:42. In 2006 lag de verhouding dicht bij elkaar: 35:30 oftewel 53,84%: 46,15%. Een groter aandeel mannen lijkt hier samen te gaan met een vroeger legbegin. De scheve sekseverhouding uit 2005 en 2007 vraagt nader onderzoek en zal in een later stadium geanalyseerd worden.

Verliezen tijdens de broedtijd

Kijken we naar de nesten (n=25) waarvan zowel de legselgrootte bekend is als het aantal jongen op ringdatum dan krijgen we het volgende beeld over veranderingen in de loop van het broedseizoen:

1 vijflegsel resulteerde in: 3 jongen

15 vierlegfels resulteerden in: 1 nest met vier jongen, waarbij vier jongen uitvlogen

1 nest met 4 kleine jongen waarvan drie uitvlogen

1 nest met 4 geringde jongen waarvan 3 uitvlogen

5 nesten met drie jongen die allen uitvlogen

3 nesten met drie jongen en één ei

1 nest met 2 jongen waarbij de andere twee eieren op de grond waren beland

1 intact nest met 0 jongen (wel poep op nest en grond)

1 uitgewaaid nest met twee dode jongen en 1 ei op de grond

1 nest met twee jongen

6 drielegsel resulteerden in: 2 nesten met drie jongen

3 nesten met twee jongen

1 nest met 0 jongen (wel poep op het nest)

3 tweelegfels resulteerden in: 1 nest met twee niet uitgekomen eieren

1 nest met één niet uitgekomen ei en 0 jongen

1 nest met twee jongen

Samengevat betekent dit dat slechts in vier nesten alle eieren leidden tot vliegvlugge jongen (1x 4 jongen, 2x drie jongen en 1x twee jongen). In 21 nesten traden verliezen op in de broedtijd. Dergelijke verliezen kunnen optreden in de eifase en/of in de jongenfase.

Er zijn twee nesten waarvan we zeker weten dat er in de jongenfase een jong is verdwenen. De eerste is het haviksnest op de Monnikenberg. In de kleine jongenfase waren er vier pullen op het nest aanwezig, op het moment van ringen waren er nog maar drie. De tweede is het nest van de Havik van de Postweg waar op moment van ringen 4 jongen aanwezig waren, maar er na het uitvliegen veertjes in bloedspoeien van één jong op de grond zijn gevonden. Het jong moet gezien de lengte van de veertjes vòòr het uitvliegen om het leven zijn gekomen.

Bij twee nesten, te weten De Zuid (3 eieren) en PWN (4 eieren), zijn alle eieren/jongen verdwenen. We zullen deze twee nesten in het hoofdstuk "Mislukte nesten" verder bespreken. In dit hoofdstuk we richten ons verder op de deelverliezen.

Deelverliezen: eieren of jongen?

In totaal zijn er zes niet-uitgekomen eieren in de nestkom aangetroffen en vier eieren kapot op de grond onder een nest teruggevonden. Daarnaast zijn er 9 nesten waarbij van in totaal 11 eieren geen spoor was terug te vinden. Bij Haviken zijn niet-uitgekomen eieren doorgaans terug te vinden door de nestkom uit te spitten, wat onze klimmers ook trouw hebben gedaan. Dat deze 11 eieren niet konden worden teruggevonden, betekent dat de kans groot is dat de eieren wél zijn uitgekomen en de jonkies in een vroeg stadium dood zijn gegaan. Nu is bekend dat sterfte onder havikjongen gelieerd is met voedselschaarste en zelden met afkoeling of regenval (Bijlsma 1993). Dit zou er dus op kunnen wijzen dat deze kleine pullen dood zijn gegaan door een tekort aan voedsel, hetgeen opmerkelijk is gezien de grote legsels (en vroege legbegin) die juist weer duiden op een goede voedselsituatie. Mogelijk is er een teruggang in het voedselaanbod geweest juist in de fase dat de jonkies uit hun ei kropen. Normaal gesproken is de kans op sterfte onder jongen door verhogering of predatie het grootste in hun derde en vierde levensweek (Kenward, 2006). Jongen hebben in deze fase een grotere behoefte aan voedsel en zijn hierdoor mogelijk ook luidruchtiger en beweeglijker, wat vervolgens predatoren kan aantrekken. Op onze nesten verdwijnen er echter in deze fase nauwelijks jongen, wat er op zou wijzen dat het voedselaanbod dan weer voldoende is.

Verliezen en voedselaanbod

We hebben geen informatie over het voedselaanbod in ons onderzoeksgebied of over de hoeveelheden voedsel die door de mannetjes op de nesten is aangebracht, en kunnen daarom geen uitspraak doen over een eventuele oorzaak van deze mogelijke sterfte onder kleine jongen. Wel weten we uit onderzoek dat het mogelijk is dat een dip in het voedselaanbod optreedt en dat die dip kan leiden tot de dood van jongen (Brüll 1964, 1984). In dit door Brüll besproken onderzoek was de dip in voedselaanvoer van korte duur (ongeveer 15 dagen). Indien er in ons onderzoeksgebied sprake is geweest van een tekort aan voedsel in de vroege jongenfase, is mogelijk ook hier weer een snel herstel van de aanvoer geweest. We zien namelijk nagenoeg geen sterfte onder oudere jongen optreden. Hoe kan er nu zo'n kortstondige dip ontstaan in het voedselaanbod? Of is er sprake van een dip in het vanggedrag van de mannen, die bijvoorbeeld moeten overschakelen op vangen voor een heel gezin i.p.v. alleen voor zichzelf en hun partner. Dit laatste lijkt echter niet aannemelijk omdat je in dat geval zou verwachten bij een enkel nest een dip aan te treffen en niet bij 9 nesten.

Kenward wijst erop dat in de loop van een jaar Haviken niet constant dezelfde prooien vangen. Ze zijn vanzelfsprekend afhankelijk van het prooiaanbod en dat fluctueert. Zo onderzocht Tornberg (1997) de prooiresten van Haviken en constateerde dat tussen de baltstijd en de kleine jongenfase er in zijn onderzoeksgebied in Finland een afname was van Hazelhoen als prooi, en dat dit werd vervangen door een toename van andere vogelsoorten. Daarbij moeten we wel in gedachten houden dat zowel het landschap als het prooiaanbod in Finland veel eenzijdiger is dan in Nederland.

Interessante vragen doemen op over de situatie in ons onderzoeksgebied. Welke prooien worden op welk moment (veel) gegeten? Zijn er veranderingen in het prooiaanbod in de loop van de tijd? Met andere woorden: als het prooiaanbod bij ons ook bestaat uit verschillende prooi-soorten in verschillende nestfasen, is daar dan een verschuiving in opgetreden?

Het is in dit verband ook zinvol de gegevens ten aanzien van deelverliezen bij Haviken over een langere periode (ook terug in de tijd) in kaart te brengen. Was er altijd al sprake van een grote hoeveelheid niet terug te vinden eieren of jongen?

Deelverliezen in eerdere jaren

Hoe lag het met deze deelverliezen in eerdere jaren? Voor 2006 is van 21 nesten zowel de legselgrootte als het aantal jongen bekend. Bij vijf nesten is het aantal uitgevlogen jongen gelijk aan het aantal eieren. In drie nesten verdwijnt een van de jongen tijdens de broedtijd. Er worden 10 niet uitgekomen eieren in de nesten en twee op de grond aangetroffen en van 8 eieren in zes nesten is onbekend op wat voor manier en in welk stadium ze zijn verdwenen.

In 2005 weten we van 25 nesten zowel legselgrootte als aantal uitgevlogen jongen. In deze verzameling nesten zitten vijf nesten met een vijflegsel. De gemiddelde legselgrootte was dat jaar 3,78. In acht nesten is het aantal uitgevlogen jongen gelijk aan het aantal eieren, waarvan 6x 4. Er worden 7 niet-uitgekomen eieren in de nestkom/bodem aangetroffen. In de loop van de broedtijd verdwijnen 6 jongen en er zijn 12 eieren/jongen verdwenen. In geen enkel nest met een vijflegsel vlogen vijf jongen uit. Het is zeer uitzonderlijk als Haviken er wél in slagen vijf jongen groot te brengen. Dus ook al verdwijnen er 18 eieren/jongen en zijn er 7 niet uitgekomen eieren, het gemiddelde aantal uitgevlogen jongen voor succesvolle nesten in deze verzameling is 2,88. Er vliegen in 2005 veel meer jongen uit dan in de twee jaren daarna. Toch zou er wel degelijk toch ook sprake zijn van een voedseldip, gezien het aantal 'eieren zonder verklaring'.

Havikjongen op het nest bij Groeneveld Baarn (Rinus Jansen) 25-mei 2007

In 2004 weten we van 27 nesten zowel legselgrootte als aantal uitgevlogen jongen. Bij 11 nesten treden er geen verliezen op. Bij acht van deze 11 vliegen 4 jongen uit. Slechts 2 niet-uitgekomen eieren worden teruggevonden. 5 jongen verdwijnen in de latere jongenfase. In totaal zijn er 17 eieren/jongen waarvan we niet weten op welk moment of op welke manier ze verdwijnen. Jammer genoeg hebben we weinig nestbezoeken in de kleine jongenfase gemaakt, dat had meer inzicht opgeleverd. Het aantal uitgevlogen jongen voor deze nesten is 2,7.

Deelverliezen over de jaren 2004 t/m 2007

	2007	2006	2005	2004
zowel legsel en jongen bekend	25	21	25	27
legselgrootte	3,56	3,36	3,78	3,59
aantal vijflegsels	1	1	5	0
jongen zeker dood	2	3	6	5
niet-uitgekomen eieren in nest	6	10	7	2
eieren op grond	4	2	0	0
ei/jong verdwenen	11	8	12	17
aantal nesten gelijk ei/jong	4	5	8	11
aantal jongen/succesvol nest	2,75	2,52	2,92	2,7
aantal jongen over alle nesten	2,2	2,26	2,6	2,7
aantal nesten met 4 uitgevlogen	1	1	9	8

Wat onmiddellijk opvalt bij het bekijken van deze tabel is het grote aantal nesten met 4 uitgevlogen jongen in 2004 (8x) en 2005 (9x) en de teruggang in 2006 en 2007 (allebei slechts 1x). In de eerste twee jaren waren er ook meer nesten waarbij uit alle eieren een gezond jong te voorschijn kwam dat uiteindelijk kon uitvliegen. Ook het verschil tussen het aantal jongen per succesvol nest en het aantal uitgevlogen jongen over alle nesten berekend is in de laatste twee jaren groter geworden. Dit alles lijkt erop te wijzen dat er 'iets' aan de hand is met de voortplanting van de Haviken. "Iets" waar we nu nog niet de vinger op kunnen leggen.

Aanbeveling voor vervolgonderzoek is om het voedselaanbod in de regio te monitoren (punttellingen) en eventueel het voedsel dat wordt aangebracht op een bepaald nest in beeld te brengen. Zo kan een causaal verband tussen voedselaanbod en sterfte onder jongen mogelijk worden aangetoond.

Mislukte nesten

Van de beklommen nesten zijn er vijf mislukt. Bij het bezoek aan de **Havik van Parrewijn (GNR)** om de eieren te tellen en meten (3 mei) waren we verheugd spatjes poep op de grond te zien. Dat zou betekenen dat er al jongen waren. Hoopvol werden de weegschaal en liniaal uit de tas tevoorschijn gehaald voor het nodige meetwerk. Opmerkelijk was wel dat het vrouwtje al van het nest was op het moment dat wij in het perceel aankwamen. Havikvrouwen zitten doorgaans muurvast op hun nest en vliegen meestal pas tijdens de klim af, soms zelfs pas als de klimmer bijna boven is. Het was natuurlijk mogelijk dat er net een voedseloverdracht was geweest. Een inspectie van het nest leverde echter geen jongen op, wel een legsel van slechts twee eieren. Bij een tweede nestbezoek op 24 mei lagen nog steeds deze twee warme eieren in de nestkom. Uiteindelijk is het legsel verlaten. Achteraf jammer dat we geen foto hebben gemaakt van de poep op de grond onder het nest.

In het nest van de **Havik van PWN (GNR)** waren 4 eieren geteld. Op 28 mei werd een tweede bezoek afgelegd om de jongen te meten en eventueel te ringen. Het nest bleek leeg. Zowel op het nest als eronder op de grond lag een flinke hoeveelheid poep. Naar onze inschatting zouden er jongen moeten zijn geweest van twee à drie weken oud en het leek erop dat deze jongen zeer recentelijk uit het nest waren verdwenen. Verdere aanwijzingen over hoe de jongen waren verdwenen vonden we niet.

In eerder jaren hebben we ons al meerdere malen zorgen gemaakt over dit nest o.a. omdat er in het terrein sporen van kleine aan struiken geplakte papiertjes werden gevonden. Mogelijk leidden deze sporen vooral naar de kleine nestkastjes waaruit in eerdere jaren regelmatig eieren verdwenen, maar ook hielden we er rekening mee dat ze bedoeld waren voor het haviksnest.

Het gebeurt zelden dat je in een haviksnest, waar eieren en jongen zijn geweest, geen enkel restant van de jongen zelf kunt terugvinden. Dit zou erop kunnen wijzen dat het nest door mensen is uitgehaald. Het is een makkelijk toegankelijk gebied dat vlak aan een snelweg ligt. In 2005 zijn uit een naast gelegen nest (ook aan de snelweg) ook alle jongen verdwenen.

Een ander nest waar al jaren gedonder is, is het **haviksnest op Zonnestraal (GNR)** (zie bijlage 1). De afgelopen jaren is dit meerdere malen onder verdachte omstandigheden mislukt en ieder jaar broedt er een nieuw, meestal zeer jong, vrouwtje. We weten zeker dat het in 2006 door mensen is uitgehaald, omdat we midden in het bos tot direct onder de nestboom sporen van autobanden aantreffen. De jongen zijn toen uitgehaald in de eerste week van hun leven. Om te voorkomen dat dat nogmaals zou gebeuren hebben we dat bewuste nest zelf uit de boom verwijderd, zodat de Havik in ieder geval aan nieuw nest zou moeten bouwen met mogelijk betere kansen op overleving. Helaas mocht het ook dit jaar niet lukken. Half maart werd het nieuwe nest door Annie van der Veer gevonden. Bij de eerste klim op 18 april lag er slechts één bebroed ei in de nestkom. Op 11 mei was het legsel gegroeid tot twee. Op 11 juni had Annie het idee dat het nest mislukt was omdat ze geen teken van leven meer constateerde. Bij de laatste klim werd er één verrot ei aangetroffen. De oorzaak van mislukken is niet duidelijk, maar gezien de geschiedenis houden we rekening met verstoring door mensen.

In het broedgebied aan de **Stulpse laan (Pijnenburg)** zijn tijdens de voorjaarsstormen alle drie de bekende nesten uitgewaaid. Het nieuw gebouwde nest met een nieuwe drie-

jarige vrouw als bewoonster was helaas niet stevig genoeg om de volgende storm te doorstaan. Als wij op 9 mei, een ochtend na een flinke storm de nestboom willen beklimmen om de kleine pullen te meten en te wegen, zien we twee dode pullen en één kapot ei op de grond liggen. Het nest hangt nog in de boom, maar wel veel lager dan het oorspronkelijk zat. Moeder havik jammert onafgebroken in de directe omgeving. Bij het bepalen van de legselgrootte had de klimmer al wel geconstateerd dat het nest niet stevig toonde, maar helaas hadden we geen ijzerdraad mee. Ook twijfelden we over wat juist zou zijn om te doen: ingrijpen of de natuur zijn gang laten gaan. De aanblik van de kleine dode jonkies op de grond doet ons opnieuw twijfelen over de beslissing niet met ijzerdraad terug te gaan.

De **Havik van de Zuid (GNR)** maakte in 2007 gebruik van een nest dat in 2006 waarschijnlijk door de Wespendif is gebouwd, nadat het terrein rondom haar twee oude nesten zeer sterk is gedund. Op 18 april tellen we drie eieren. Op 17 mei is het nest leeg. Volgens de klimmer zijn er wel jongen geweest gezien de kleine spetjes op de nestrand. Van de jongen of eieren is geen spoor te bekennen.

Haviken per terreineigenaar

Havik bij Staatsbosbeheer

Lokatie	Kilom	leg-	eerste	aantal	aantal	ring-	M	V	1st	broed-	leeftijd
	hok	sel	meting	pulli	ger- ingd	datum				resultaat	vrouw
Camping 7 L.	3222- 21	5	3 pul	3	3	25-May		3	19- Mar	succesvol	3
Groeneveld	3222- 12	3	3 pul	3	3	25-May	2	1	25- Mar	succesvol	>10
Oost Indië	3221- 15	4	4 pul	4	4	15-May	4		14- Mar	succesvol	7-10
Paarden- bos	3222- 23	4	3 pul 1 ei	3	3	04-Jun	1	2	27- Mar	succesvol	2
Verdediger	3221- 14	4	3 pul	3	3	04-Jun	1	2	30- Mar	succesvol	2
		20		16	16		8	8			

Vijf nesten gevolgd.

Alle nesten succesvol.

Gemiddelde legselgrootte is 4 (varieert van 3 tot 5).

Gemiddelde eerste eilegdatum 23 maart. Spreiding is van 14 maart tot 30 maart.

Sekseverhouding 8:8.

Gemiddeld aantal geringde jongen per succesvol nest is 3,2.

Alle Haviken hebben in douglas gebroed.

Er hebben in 2007 vijf Haviken gebroed op de terreinen van SBB de Vuursche. Het nest van een zesde Havik bevond zich aan de Stulpse laan op gebied van Pijnenburg waar het grenst aan SBB-terrein. De Havik die vorig jaar voor het eerst in het Baarnse Bos broedde, is na het uitwaaien van het nest opgeschoven naar het Paardenbos en heeft daar gebruik gemaakt van een buizerdnest dat zich bevindt direct naast de marechaussee. De

Havik die in 2006 in een douglasperceel in de omgeving van het Zouthuisje broedde heeft dat bosje na de dunning in de winter 2006-2007 weer verlaten en is terugggekeerd naar Oost Indië.

De start van de eileg varieerde van 14 tot 30 maart, met een gemiddelde van 23 maart.

Havik bij het Goois Natuur Reservaat

Lokatie	Kilom	leg	aantal	aantal	ring-	M	V	1ste	broed-	leeftijd
	hok	sel	pulli	geringd	datum			ei	resultaat	vrouw
Aardjesberg Hilversum	3211- 21	4	3	3	02-Jun	2	1	26 Mar	succesvol	5/6
Beek Huizen	2651- 32	4	3	3	28-May	1	2	15- Mar	succesvol	5/6
Colhornseweg Hilversum	3221- 21		3 of meer	0					succesvol	
Craio Huizen	2651- 43		1	1	20-Jun		1	17- Apr	succesvol	1
Lieberg Laren	3211- 45	3	2	2	06-Sep	1	1	30- Mar	succesvol	2
Luchtkasteel Huizen	2651- 33	3	3	3	06-Jun	2	1	30- Mar	succesvol	>10
Magdalenabos Huizen	2641- 55	4	3 +1 ei	3	26-May	1	2	24- Mar	succesvol	
Monnikenberg Hilversum	3221- 13	4	3	3	23-May	3		13- Mar	succesvol	>10
Parrewijn Huizen	2651- 35	2	0						verlaten	>10
pompgeb. Bussum	3118- 15	4	3	3	29-May	3		24- Mar	succesvol	
Postweg Laren	3211- 44	4	4	4	18-May	3	1	18- Mar	succesvol	7-10
PWN Laren	3211- 13	4	0						mislukt!!	3
Raboes Blaricum	2651- 54		3	3	23-May	1	2	26- Mar	succesvol	
SP.woud. Kathed H'sum	3118- 25	2	2	2	01-Jun	1	1	07- Apr	succesvol	7-10
sp.woud Kwe- kerij H'su	3118- 34	4	2	2	01-Jun	1	1	30- Mar	succesvol	5/6
Sp.woud Thee H'sum	3118- 24	4	3	3	29-May	3		29- Mar	succesvol	7-10
Vredelaantje Laren	3211- 34	4	3	3	20-May	2	1	19- Mar	succesvol	7-10
Woensberg Blaricum	2652- 31		4	4	24-May	2	2	21- Mar	succesvol	>10
Zonnestraal Hilversum	3128- 25	2							mislukt	2
Zuid Hilversum	3221- 33	3	0	0					mislukt	
		55		42		26	16			

20 nesten gevolgd. 16 nesten waren succesvol

gemiddelde legselgrootte is 3,43 (10x 4, 3x 3, 3x 2). Gemiddeld aantal jongen per succesvol nest is 2,8
gemiddelde eerste eilegdatum is 26 maart. De spreiding is van 13 maart tot 17 april.

Slechts 2 Haviken begonnen in april

Sekseverhouding man : vrouw is 26: 16

Gebruikte boomsoorten 1x Oostenrijkse den, x Eik, 1x Beuk, 6x Grove den, 10x douglas

geringd. Het broedgeval op Bikbergen mislukte waarschijnlijk doordat het mannetje is verdwenen.

Sperwer bij het Goois Natuur Reservaat

Lokatie	kilometer	leg-	aantal	aantal	ring	M	V	eerste	broed	bijzond.
	hok	sel	jongen	geringd	datum			ei	resultaat	
Anna's Hoeve Hilversum	3211-54	6	5	5	23-Jun	2	3	18-Apr	uitgevlogen	1 later gepredeerd
Bikbergen/craifo Huizen	2651-43	5	0	0					mislukt	Man dood?
Claudiagaarde Bussum	2651-52								mislukt	predatie
Kuyperlaan Huizen	2651-35	6	5	5	20-Jun	4	1	24-Apr	uitgevlogen	
Monnikenberg Hilversum	3221-13								onduidelijk	
Oud Cruisbergen Bussum	3118-14								onduidelijk	
Parrewijn Huizen	2561-34	6	6	6	30-Jun	1	5	03-May	uitgevlogen	
Postillon Laren	3211-35	6							mislukt	predatie of uithaal
Woonwagenkamp Bussum			5	5	29-Jun	1	4	27-Apr	uitgevlogen	
Zonnestraal Hilversum	3128-24									alleen nestbouw
De Zuid Hilversum	3221-32	4	3+1 ei	3	16-Jun	2	1	21-Apr	uitgevlogen	
Zwarte berg Hilversum	3221-31	6	2+1 ei	2	24-Jun	2		02-May	uitgevlogen	
		39		26		12	14			

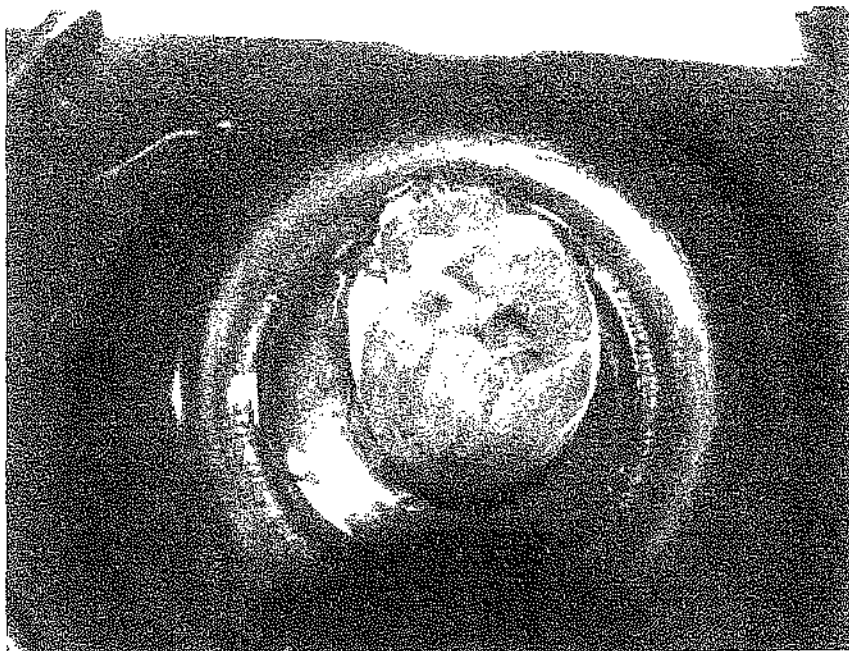
Sperwers bij Het Utrechts Landschap, Rijkswaterstaat, gemeentes en particulieren

Bij het Utrechts Landschap hebben we drie sperwernesten kunnen traceren. Een ervan, het nest in de Leyen, is zeker mislukt (oorzaak onbekend). Het paartje bij Beerschoten slaagde erin zeven jongen te laten uitvliegen. Zoveel jongen grootbrengen is zeer bijzonder voor Sperwers. Na het uitvliegen is helaas een van de jongen geplukt teruggevonden. Twee nesten bevonden zich op het terrein van Pijnenburg. Het nest bij de Vinkenhoef (een nieuwe vestiging) is niet verder gekomen dan de fase van nestbouw. In Soest vlogen 6 jongen uit. Bij Rijkswaterstaat kwamen 3 sperwerpaartjes succesvol tot broeden. Gezamenlijk brachten zij tenminste 13 jongen groot. Tot slot zijn er vier nesten gevolgd op terreinen van particulieren. In deze nesten werden tenminste 11 jongen succesvol grootgebracht. Het nest op Oud Naarden is in de eifase uitgewaaid.

Sperwers bij Het Utrechts Landschap, Rijkswaterstaat, gemeentes en particulieren

Lokatie	Kilo.	eig	aantal	aantal	ring	M	V	eerste	broed	bijzond.
	hok		jongen	geringd	da- tum			ei	resultaat	
Amsterdam	2556-21	part	5	0					uitgevlogen	
N. Houdringe biokhut De Bilt	3241-13	part	2 of meer	0					uitgevlogen	later 2 dood

Oud Naarden naarden		part									in eifase uitgewaaid
Wijk/Monkhorst Hoogland	3223- 44	part	4	4	26- Jun	3	1	26-Apr	uitgevlogen		
Beerschoten De Bilt	3241- 34	UL	7	7	16- Jun	4	3	20-Apr	uitgevlogen	later 1 dood	
Bilthoven	3241- 11	UL	3 of meer	0					uitgevlogen		
Groenekan/de Leyen	3231- 51	UL							mislukt		
Eemnesserweg Laren	3212- 11	gem	5	5	15- Jun	5		19-Apr	uitgevlogen		
Korte Duinen Soest	3232- 35	gem	4+1 aode	4	17- Jun	1	3	25-Apr	uitgevlogen	dode jong is vrouw	
Nimmerdor Amersfoort	3233- 55	gem	6	6	19- jun	3	3	22-Apr	uitgevlogen		
Hennepkwelerij Hoogland	3225- 14	riks	4 - 2 ei	4	10- Jun	2	2	15-Apr	uitgevlogen		
Naarderbos-wijk Naarder	2558- 14	riks	6	6	19- Jun	3	3	21-Apr	uitgevlogen		
Stichtse ro- tonde A'foort	3233- 44	riks	3 of meer	0					uitgevlogen		
De Kooi Soest	3232- 51	Pijr	6	6	17- Jun	2	4	23-Apr	uitgevlogen		
Vinkenhoef Baarn		Pijr	0	0						alleer nestbouw	
TOTAAL				32		17	15				

Een misvormde foetus van een Sperwer. Paardenbos Baarn 2007

Torenvalk (*Falco tinnunculus*)

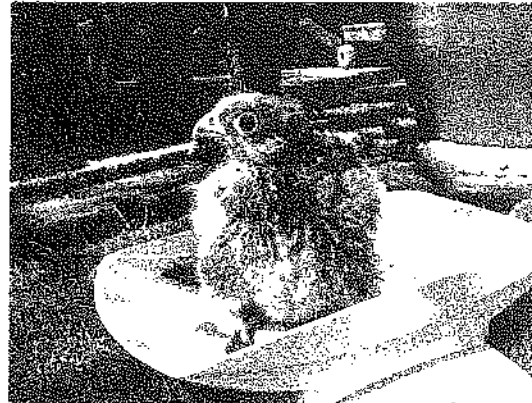
Aantal broedparen en locaties

In 2007 hebben wij 16 broedgevallen van de Torenvalk in ons werkgebied gevolgd. Acht bevonden zich in de provincie Utrecht en acht in Noord-Holland. De meeste torenvalkenkasten hangen bij particulieren. Twee Torenvalken hebben gebroed op terrein van het Waterschap (Gemaal Blaricum en de Rioolzuivering in Amersfoort) en twee op terreinen van de gemeente Muiderberg.

Eerste eilegdatum

Van 12 nesten kon de eerste eilegdatum worden berekend. De gemiddelde eerste eilegdatum over het hele onderzoeksgebied is 8 april, voor Noord-Holland 7 april en voor Utrecht 10 april. De vroegste Torenvalk startte op 26 maart (Gale

sloot), de laatste op 18 april. Voor 2006 was het 2 mei, voor 2005 was het 14 april met een spreiding van 11 april tot 6 mei.

Torenvalk bij familie Galesloot te Weesp 23 mei 2007

Legselgrootte

Slechts van 3 broedsels is de legselgrootte vastgesteld. Bij de Torenvalk van Van Eek in Eemnes lagen 2 eieren in de kast. Waarschijnlijk was dit geen volledig legsel en het is daarom niet meegenomen in de berekening. De twee andere legsels hadden beide zes eieren. De gemiddelde legselgrootte komt daarmee op 6.

Broedresultaat

In totaal vlogen bij 15 succesvolle nesten tenminste 79 jongen uit. Gemiddeld is dat 5,26 jong per nest. Voor alleen de geklommen nesten (waarvan we ook zeker het aantal jongen weten) komt het aantal uit op 5,46 per succesvol nest. Berekend over alle geringde nesten (ook de mislukte) is het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per succesvol nest 5,07.

Mislukte nesten

Er is slechts één nest waarvan we zeker weten dat het is mislukt. Dat is de Torenvalk van Van Eek in Eemnes waar 2 eieren in de kast waren waargenomen. De oorzaak van het mislukken is onbekend. Van twee nesten is het broedsucces door een gebrek aan gegevens onduidelijk.

Torenvalk

Lokatie	pro	kilom.- hok	eige naar	leg- sel	aantal jongen	aantal ger- ingd	ring- datum	1ste ei	broed- resultaat
Bakker Naarden	UT	3212- 42	part		4	0			uitgevlogen
Brandweer Soest	UT	3222- 45	part.		6	6	04-Jun	05-Apr	uitgevlogen
Van Eek Eemnes	UT	2652- 43	part	2		0			mislukt
Galesloot Weesp	NH	2557- 35	part.		6	6	23-May	26-Mar	uitgevlogen
Golfclub Naarden	NH	2548- 52	part		6	6	14-Jun	16-Apr	uitgevlogen
Grutto Kockengen	UT	3135- 34	part		5	3	29-Jun		uitgevlogen
Hartog Ankeveen	NH	2558- 51	part		5	5	06-Jun	10-Apr	uitgevlogen
Hilhorst Baarn	UT	3222- 25	part.		5	5	14-Jun	10-Apr	uitgevlogen
Ijken Eembrugge	UT	3212- 55	part.		6	6	12-Jun	11-Apr	onbekend
Klein Batavia Weesp	NH	2547- 44	part.		4	4	19-Jun	18-Apr	uitgevlogen
De Klomp Utrecht	UT	3158- 44			4 of meer	0			uitgevlogen
Loosdrecht	NH	3128- 22			6	6	08-Jun	13-Apr	onbekend
MaatpoderGe- maal Blaricum	NH	2652- 45	Wat.	6	6	6	05-Jun	05-Apr	onbekend
Rioolzuivering Amersfoort	UT	3223- 53	Wat.	6	4	4	07-Jun	07-Apr	uitgevlogen
Sportpark Muiderberg	NH	2548- 31	gem	6	6	6	15-Jun	14-Apr	uitgevlogen
Sportpark hoek Muiderberg	NH	2548- 31	gem.	6	6	6	29-May	27-Mar	uitgevlogen
TOTAAL				26	79	69			

Bruine Kiekendief (*Circus Aeruginosus*)

Aantal broedparen en locaties

We hebben twee nesten van de Bruine Kiekendief gevolgd. Het eerste lag in de Maatpolder in de provincie Noord-Holland, het tweede in de Noordpolder te Veld in de provincie Utrecht.

Eerste eilegdatum

Van beide nesten kon de eerste eilegdatum worden berekend. De gemiddelde eerste eilegdatum is 21 april.

Legselgrootte

Beide Kiekendieven hadden een vijflegsel. Dat geeft meteen ook de gemiddelde legselgrootte aan.

Broedresultaat

Helaas is het nest in de Maatpolder niet meer bezocht in het stadium dat de jongen net gaan uitvliegen of zij nultgevlogen. Daardoor weten we jammer genoeg niet of de jongen gezond zijn uitgevlogen. De vier jongen in de Noordpolder te Veld zijn in ieder geval wél uitgevlogen.

Bruine Kiekendief

Lokatie	prov.	kilom. hok	eige naar	leg- sel	broedsel grootte	aantal geringd	ring- datum	1st ei	broed- resultaat
Gemaal Blaricum	NH	2652- 45	SBB	5	5	5	22-Jun	26- Apr	onbekend
Waaien Eemnes	UT	3212- 25	NM	5	4	4	10-Jun	16- Apr	uitgevlogen
					9	9			

Boomvalk (*Falco subbuteo*)

Aantal Broedparen en locaties

Er zijn negen broedgevallen van de Boomvalk gevolgd. Bij acht hiervan konden jongen worden geringd. Eén Boomvalkenpaar had intrek genomen in een hoogspanningsmast. De andere zaten in bomen (4x douglas, 4x grove den). Drie nesten bevonden zich in de provincie Noord-Holland, 5 in Utrecht. Het waren alle reeds bekende territoria.

Eerste eilegdatum

Van zeven paren kon de eerste eilegdatum berekend worden. Twee paartjes startten in mei met de eileg, de eerste op 30 mei (Oost Indië) de tweede op 31 mei (Ridderoordse Bossen). De andere vijf startten in juni. De gemiddelde eerste eilegdatum komt uit op 2 juni. Ter vergelijking in 2006 was het 14 juni (met één heel laat nest). En in 2005 was het 7 juni. We hebben nog nooit eerder zo'n vroege gemiddelde eerste eilegdatum gehad.

Boomvalk

Lokatie	pro	kilome	broed- sel	aantal	ring-	1st	broed	bijzonder-
		terhok	grootte	geringd	datum	ei	resultaat	heden
Anna's Hoeve Hilversum	NH	3211- 53	3	3	21-Jul	03-Jun	2 uitgevlo- gen	1 gepredeerd
Beukenburg Bilthoven	UT	3231- 51	2	2	24-Jul	06-Jun	2 uitgevlo- gen	
Korte Duinen Soest	UT	3232- 35	0				mislukt	jongenfase voor uitvliegen
Nimmerdor Amersfoort	UT	3234- 51	3	3	22-Jul	03-Jun	3 uitgevlo- gen	
Oost indie Baarn	UT	3221- 15	3	3	22-Jul	30-May	mislukt	jongenfase na uitvliegen
Panbos Zeist	UT	3241- 25	3	3	24-Jul	06-Jun	mislukt	jongenfase voor uitvliegen
Ridder Bos. Bilthoven	UT	3231- 33	3	3	19-Jul	31-May	3 uitgevlo- gen	
Crailo Huizen	NH	2651- 43	3	3	28-Jul	03-Jun	3 uitgevlo- gen	
Wegman Muiden	NH						mislukt	
				20				

Broedresultaat en mislukte nesten

Van geen enkel nest is de legselgrootte vastgesteld. Zes broedsels hadden elk 3 jongen op het moment van ringen en in één nest waren twee jongen aanwezig op de ringdatum. Het gemiddeld aantal jongen per succesvol nest was 2,85. Vier nesten zijn mislukt. In de loop van de jongenfase is het nest in het Panbos gepredeerd. Veertjes van jong Boomvalken zijn in de omgeving gevonden. Het broedgeval bij Muiderberg in de hoogspanningsmast is waarschijnlijk al in de eifase over de kop gegaan. De oorzaak hiervan is onbekend. Het nest van de Korte Duinen bevond zich in de bebouwde kom in de voortuin van een particulier. De bewoners konden vanaf hun bank de voedseloverdrachten van de volwassen Boomvalken volgen. Het nest is in de jongenfase misgegaan, oorzaak onbekend. Bij het

Er waren twee nieuwe broedgevallen Havik op de terreinen van het GNR te weten bij de Lieberg en aan de Colhornse weg. Het laatste nest is te laat gevonden om de jongen nog te kunnen ringen. Bij beide nesten vlogen de jongen gezond en wel uit. Drie andere vaste broedparen die van Westerveld, Westerheide en de Trappenberg lieten dit jaar verstek gaan. In alle drie de territoria zijn wel paartjes actief, maar is het niet tot nestbouw en/of broeden gekomen. De Havik van de Trappenberg broedt al een aantal jaren niet (tot tevredenheid van de Boomvalk die sinds 2006 daar residentie heeft genomen). De strook die loopt van Westerveld via de Aardjesberg naar Westerheide en PWN was het meerdere malen bonje tussen de Haviken. We kregen de indruk dat het paartje van Westerveld was opgeschoven naar de strook bos langs de Erfgooiersstraat. Er zijn daar waarnemingen van achter elkaar aanvliegende Haviken. Bij het nest van de Aardjesberg zijn meerdere penen van twee verschillende vrouwen gevonden. In dit soort situaties zijn meer waarnemingen nodig om tot een goed beeld te kunnen komen van hetgeen er zich afspeelt en of bijvoorbeeld de Haviken elkaar het broeden beletten.

Op het nest van de Aardjesberg stond dit prachtige stoere mannetje de klimster op te wachten. Het lijkt alsof hij zijn vleugels op zijn rug houdt, maar dat is schijn. De veerontwikkeling bij dit jong is afwijkend. Zijn vleugelgroei is achtergebleven, hij lijdt aan 'pinching-off'-syndroom (zie ook Takkeling 14 2006. R.G. Bijlsma & A. Van den Burg).

Havik Aardjesberg, Hilversum GNR. (Hanneke Sevink) 2 juni 2007

Deze veerafwijking maakt het voor hem onmogelijk om zelfstandig als jonge Havik te functioneren: hij zou ten dode zijn opgeschreven als hij op het nest zou blijven. Daarom hebben we besloten hem van het nest te halen en hem voor onderzoek en eventuele behandeling naar een vogelasiel te brengen. In het vogelasiel begon hij al vrij snel zijn veren af te stoten. Arnold van den Burg heeft zijn bloed daar kort na aankomst onderzocht en trof het volgende beeld aan: abnormale lymfocyten (dat zijn lymfocyten met een abnormale kleuring) reactieve lymfocyten en geen monocytten. Bij een tweede bloedonder-

zoek na een tweede rui, die een beter verenpak opleverde, bleek zijn bloed in orde. De vraag is of dat na een volgende rui nog steeds zo zal zijn. Een goed verenpak is onontbeerlijk voor overleving. Momenteel verblijft de Havik dus in een vogelasiel zijn derde rui afwachgend. Zijn verenkleed er een stuk beter uit en als dat na de volgende rui nog het geval is, mag hij het in de vrije natuur gaan proberen.

Havikjong met veerafwijking, 'pinching off'-syndroom Aardjesberg Hilversum GNR (Hanneke Sevink) 2 juni 2007

Havik bij Het Utrechts Landschap

Lokatie	kilom hok	leg- sel	aantal pulli	aantal geringd	ring- datum	M	V	1st ei	broed- resultaat	bijzonder- heden
Beerschoten spiegelt. De Bilt	3241-34	4	2	2	03-Jun	1	1	30- Mar	uitgevlogen	legsel 2+1+1
Beukenburg Groenekan	3138-55		3	3	25-May	1	2	20- Mar	uitgevlogen	
Eyckenstein Bilthoven	3231-32		3+ 1 ei	3	31-May	1	2	28- Mar	uitgevlogen	
Eyckenstein Bilthoven	3231-42								mislukt	alleen nest- bouw
		4		8		3	5			

4 nesten gevolgd

Bij drie nesten geringd. Het vierde is in een vroeg stadium mislukt.

Gemiddelde legselgrootte is 4 (n=1)

Gemiddelde eerste eilegdatum is 26 maart spreiding is van 20 maart tot 30 maart

Sekseverhouding man: vrouw is 3 : 5

Gemiddeld aantal jongen per succesvol nest is 2,66

In het vroege voorjaar constateerde Ton van den Dorpe dat er iets mis was met de havik-vrouw van het broedgebied bij Eyckenstein. Op 17 februari zat zij op de grond met een

afhanginge vleugel. Het lukte Ton niet haar te pakken te krijgen, ze verdween als een kip lopend over de grond in de struiken. Een week later was zij wel weer samen met haar partner in de lucht, maar helaas de nestbouw is in dat stadium gestopt.

Bij het tweede haviksnest in Eyckenstein trof Ton op 24 juni een bibberend juveniel havikvrouwtje op de grond aan. Hij heeft haar naar het vogelasiel gebracht waar de ziekte Trichomonas (het Geel) werd geconstateerd. Zij is hier de volgende dag aan bezweken.

Havik bij particulieren

Lokatie	leg sel	aantal pulli	aantal geringd	ring datum	M	V	1ste ei	broed- resultaat	bijzonder heden
Asch van Wijck Laren	3	2	2	27-May	2		25- Mar	uitgevlogen	1 ei op grond
Galesloot Blaricum		3	3	17-Jun		3	22- Mar	uitgevlogen	
Limieten Naarden		3 of meer	1	11-Jun	1			uitgevlogen	1ste ei voor 19- 3
St. Michael Naarden		1 pul 2 ei	1	11-Jun		1	02- Apr	uitgevlogen	
Naarderbos Naarden		3 +1 ei	3	25-May	3		26- Mar		
N Houderinge Apergebos De Bilt	3	2	2	01-Jun	2		30- Mar	uitgevlogen	

Havik op terrein van Pijnenburg

Lokatie	leg- sel	aantal pulli	aantal geringd	ring datum	M	V	1st ei	broed- resultaat	bijzonder heden
Laag Hees		1+2ei	1	01-Jun		1	24-Mar	uitgevlogen	
Stulpse laan	4						22-Mar	mislukt	nest uitge- waaid

Havik bij Hydron

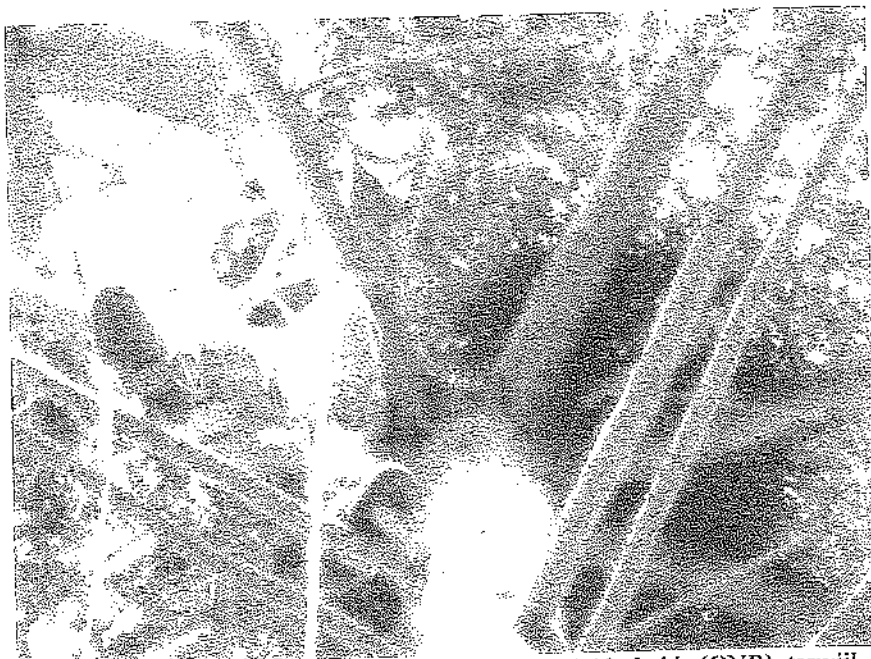
Lokatie	aantal pulli	aantal geringd	ring datum	M	1ste ei	broed- resultaat	bijzonder heden
Pompstation Hydron	2	2	30- May	2	22- Mar	uitgevlogen	1 jong uit

Havik op defensieterrein

Lokatie	aantal pulli	aantal geringd	ring datum	M	V	1ste ei	broed- resultaat
Vlasakkers hei	4	4	30-May	3	1	27- Mar	uitgevlogen
Vlasakkers kazerne	3	3	30-May	2	1	24- Mar	uitgevlogen
				5	2		

Havik bij Natuurmonumenten

Lokatie	aantal pulli	broed-resultaat
Maatpolder		mislukt
Sp.woud Bantam	1 of meer	uitgevlogen

Martin van Hierden zit comfortabel bij haviksnest Zuiderheide (GNR), terwijl beneden op de grond de klauw van een jong (vrouwtje) wordt gemeten.
20 mei 2007 (Roel Zijlstra)

Sperwer (*accipiter nisus*)

Aantal broedparen en locaties

Er zijn in 2007 door onze werkgroep 38 nesten gevolgd. Zes nesten bevonden zich buiten ons vaste onderzoeksgebied, nl in Overijssel of Gelderland, en blijven in dit verslag buiten beschouwing. Negentien nesten lagen in de provincie Utrecht, de overige dertien in Noord-Holland, waarvan één in Amsterdam. De verdeling over de terreineigenaren is als volgt: 12 nesten bij het Goois Natuur Reservaat, 5 bij Staatsbosbeheer, 3 bij Het Utrechts Landschap, 3 bij Rijkswaterstaat, 3 bij gemeentes, 2 bij Pijnenburg en tot slot 4 bij particulieren.

Eerste eilegdatum

Van 15 broedgevallen is de start van de eileg bekend (berekend op dezelfde wijze als bij de Havik. Zie pag. 2). Op twee na zijn alle Sperwers in april met de eileg begonnen. De vroegste, één van de Sperwers van het Baarnse Bos, startte op 13 april. Deze Sperwer is daarmee de vroegste ooit (voor zover wij weten) in ons werkgebied. De gemiddelde eerste eilegdatum komt uit op 22 april. Ook voor de beide provincies is het 22 april. Ter vergelijking: de gemiddelde eerste eilegdatum in 2006 was 3 mei, in 2005 20 april en in 2004 3 mei.

Tel goed! Zes sperwers in nest bij Parrewijn Huizen. Het jongste jong was uit het nest gevallen en is teruggeplaatst. (Hanneke Sevink) 1 juli 2007

Legselgrootte

Van tien broedgevallen is de legselgrootte vastgesteld: 7x 6, 2x 5 en 1x 4. De gemiddelde legselgrootte komt uit op 5,6. In 2006 was de gemiddelde legselgrootte 4,8 (met maar één zeslegsel), in 2005 ook 4,8 (met één zes- en één zevenlegsel), in 2004 was het 4,57 (met één zeslegsel). Opvallend dus voor 2007 is het grote aantal zeslegsels. Dit duidt op een goed voedselaanbod voor de vroege fase van het broedproces waarin het vrouwtje op goede gewicht moet komen om de eieren te kunnen produceren.

Het broedsel met vier eieren bevond zich in de Zuid (Hilversum). Van het broedsel van de Sperwer van Beerschoten is de legselgrootte niet gecontroleerd, maar er moeten tenminste zeven eieren zijn geweest, gezien het feit dat er 7 jongen konden worden geringd.

Broedresultaat

Bij alle gevolgde nesten tezamen (beklommen of niet) vlogen tenminste 87 jongen uit. Van de 32 nesten zijn er 19 beklommen. Bij de beklommen nesten vlogen 72 jongen uit. Van nesten waarbij niet geklommen is, is het zeer moeilijk, zo niet onmogelijk, om met zekerheid vast te stellen hoeveel jongen er zijn uitgevlogen. Van de onbeklommen nesten vlogen tenminste 15 jongen uit.

Van de beklommen nesten waren er 15 succesvol en 4 niet. Er zijn in totaal 72 jongen geringd. Van de 13 onbeklommen nesten was er bij 3 nesten alleen sprake van nestbouw (Zonnestraal, Vinkenhoef en Oost Indië), 5 nesten waren succesvol, 3 onsuccesvol en van 2 is het nestsucces onduidelijk. De sekseverdeling was 36-36.

Het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen per succesvol nest was 4,8. Over alle nesten gerekend was het gemiddeld aantal uitgevlogen jongen 3,42.

Mislukte nesten

In totaal zijn er tien nesten mislukt. Bij drie hiervan was zoals eerder genoemd alleen sprake van nestbouw. Een nest (Oud Naarden) is uitgewaaid in de eifase. Van het paartje van Bikbergen is hoogst waarschijnlijk het mannetje verdwenen. De vrouw heeft geprobeerd zonder steun van haar man de eieren uit te broeden. Bij de tweede klim lagen er van de 5 oorspronkelijk eieren nog twee warme en één koud ei in de nestkom, uit de twee warme eieren klonk een zacht gepiep. Helaas is door Helen Goote later toch vastgesteld dat het nest verlaten was. Ook bij de Sperwer van het Paardenbos nam het aantal eieren in de broedtijd af en werd het nest uiteindelijk verlaten.

Van één nest (De Leyen) is de oorzaak van mislukken geheel onbekend. Bij drie andere (Claudiagaarde, Het Postiljon en Het Roosterbos) zijn in de jongenfase alle jongen verdwenen. Zeer waarschijnlijk zijn deze jongen gepredeerd, mogelijk door de Havik. Voor de Sperwer van het Postiljon geldt dat dit al het tweede jaar is waarop het nest in de jongenfase mislukt. We hebben geen directe aanwijzingen dat er sprake is van predatie en we kunnen daarom ook niet uitsluiten dat het nest door mensen is uitgehaald. Dat geldt natuurlijk voor alle nesten waar geen direct aanwijzingen zijn voor predatie, maar dat twee jaar op een rij alle jongen verdwijnen, betekent voor ons dat we in het veld extra oplettend moeten zijn om eventuele verdachte omstandigheden te kunnen signaleren.

Deelverliezen

In het nest van de Sperwer van de Korte Duinen troffen we vier gezonde pullen en één dood jong aan (een vrouwtje, doodsoorzaak onbekend). Zowel bij Anna's Hoeve als bij Beerschoten werd één jong na het uitvliegen geplukt teruggevonden. Bij Noord-Houdringe werden de resten van twee jongen op de grond teruggevonden. Daarbij is bij dit nest niet duidelijk of er überhaupt meer dan twee jongen waren.

Sperwers bij Staatsbosbeheer: 'À la recherche du Nisus perdu'

Er werden bij SBB 5 broedgevallen gevolgd. Bij twee nesten vlogen in totaal 6 jongen uit waarvan 4 geringd. In 2005 vlogen er nog 19 jongen uit (waarvan 17 geringd), in 2006

Sperwers bij Staatsbosbeheer: 'À la recherche du Nisus perdu'

Lokatie	kilometer	leg-	aantal	aantal	ring	eerste	broed	bijzond.
	hok	sel	jongen	geringd	datum	ei	resultaat	
Baarnse bos/spoor	3222-24		4 + 2 ei	4	13-Jun	13-Apr	uitgevlogen	3 vrouw 1 man
Baarnse bos/troon	3222-33		2	0			uitgevlogen	onklimbaar
Oost Indië							mislukt	nestbouw uit- gewaaid
Paardenbos	3222-32	5	0	0			mislukt	legsel verlaten (1 ei over)
Roosterbos	3222-23	6	0	0			mislukt	jongenfase
Totaal		11		4				

vlogen er 12 jongen uit waarvan 8 geringd. En nu dus nog maar 6 uitgevlogen jongen. Dit lijkt er toch op te duiden dat het niet goed gaat met de Sperwers bij SBB.

De beide succesvolle nesten bevonden zich in het Baarnse Bos. Bij Oost Indië was alleen sprake van nestbouw door een éénjarige vrouw. Het nest is in een vroeg stadium uitge-waaid. De twee Sperwers waarvan de broedpercelen het verst van bebouwde kommen afluigen, 'SBB parkeer' en het 'Paardenbos' hebben het al een aantal jaar moeilijk. De Sperwer van 'SBB parkeer' heeft dit jaar niet gebroed en ook geen nest gebouwd. Er la-gen wel wat prooiresten in het oude broedperceel, maar daar bleef het bij. Vorig jaar leg-den deze Sperwer vier eieren en vloog hier uiteindelijk één jong uit. Dit is voor een Sperwer extreem laag aantal jongen. In 2005 werd er slechts één ei gelegd en vloog er niets uit.

De Sperwer van het Paardenbos had in 2005 een vijflegsel en een vijfbroedsel waarvan alle jongen uitvlogen. In 2006 was er zelfs een zeslegsel, maar vlogen hiervan slechts twee jongen uit. Vier eieren kwamen niet uit. Deze zijn onderzocht door Arnold van den Burg die constateerde dat er in één ei een foetus met misvormingen zat. Deze misvormin-gen kunnen mogelijk wijzen op problemen die voortkomen uit het voedsel. Bevat het voedsel onvoldoende van de benodigde aminozuren, dan bevatten de later gelegde eieren ook een onvoldoende hoeveelheid van deze stoffen en kan de foetus zich niet goed ont-wikkelen.

Dit jaar lukte het de Sperwers van het Paardenbos niet om jongen groot te brengen. Bij de eerste klim op 9 mei lagen er vijf eieren in de nestkom. Het vrouwtje zat bij onze aan-komst te broeden, toch voelden de eieren niet zo warm aan. Bij het tweede nestbezoek op 13 juni waren er nog twee eieren over en was het vrouwtje al van het nest toen wij aan-kwamen. Bij de laatste klim op 24 juni was één van deze twee eieren kapot gepikt en lag het allerlaatste ei koud in de nestkom. Dit is onderzocht en bevatte een foetus met groei-afwijkingen, hetgeen mogelijk kan duiden op problemen in de aminozuren. Er zijn twee nieuwe broedpercelen gevonden in 2007, Oost Indië (SBB) en Vinkenhoef (Pijnenburg), waar bij beide overigens alleen nestbouw heeft plaatsgevonden. Mogelijk is de 'Sperwer van SBB-parkeer' opgeschoven naar een van deze twee percelen.

Sperwer bij het Goois Natuur Reservaat

Bij het GNR werden 12 sperwernesten gevolgd. Hiervan waren er zes succesvol, drie zijn er mislukt, in één geval was er alleen sprake van nestbouw en van de twee overigen zijn er onvoldoende gegevens over het broedresultaat. In totaal vlogen er 26 jongen uit, allen

klimmen werd één ei en één schedeltje van een boomvalkpul aangetroffen. Tot slot zijn de jongen van de Boomvalk van Oost Indië na het uitvliegen gepreedeerd.

Bij de boomvalk van Anna's Hoeve is één jong gepakt door een Havik. De andere twee jongen zijn uitgevlogen.

Uiteindelijk zijn er 13 jonge Boomvalken op weg gegaan naar Afrika. Per succesvol nest is dat 2,6 jong. Gerekend over alle nesten komt het uit op een gemiddelde van 1,4.

Een jonge Boomvalk Eyckenstein 16 dagen oud
(Ton van den Dorpe)

Buizerd (*Buteo buteo*)

Aantal Broedparen en locaties

Er zijn 91 buizerdnesten gevolgd in 2007. Zes van deze nesten bevonden zich buiten ons onderzoeksgebied en worden in dit verslag niet meegenomen. Zeventien nesten bevonden zich bij particulieren, 5 bij Rijkswaterstaat, 13 bij Staatsbosbeheer, 21 bij Het Utrechts Landschap, 14 bij het Goois Natuur Reservaat, 4 bij Natuurmonumenten, 5 bij verschillende gemeentes, 2 bij Pijnenburg en tot slot 3 bij defensie. 29 nesten lagen in de provincie Noord-Holland, 57 in Utrecht.

Eerste eilegdatum

Van 46 nesten kon de start van de eileg worden berekend. De vroegste Buizerd legde haar ei op 19 maart (Valse Bosje), de laatste op 20 april (Oud Naarden). De meeste Buizerds startte in de periode van 24 maart tot en met 10 april, met een uitschier op 31 maart als vijf paartjes met de eileg beginnen. De gemiddelde eerste eilegdatum is 2 juni. Voor Noord-Holland is het 6 juni, voor Utrecht 1 april.

Legselgrootte

Van 17 broedgevallen is de legselgrootte bepaald. De volgende aantallen werden aangetroffen: 1x 1, 5x 2, 8x 3, 3x 4. De gemiddelde legselgrootte komt uit op 2,76.

Broedresultaat en mislukte nesten

Van de 86 nesten zijn er van 12 te weinig gegevens om iets te kunnen zeggen over het broedresultaat. Twaalf nesten zijn mislukt. Van de geringde nesten vlogen 105 geringde jongen uit. Gemiddeld per succesvol nest is dat 2,27.

Eén nest langs de snelweg A1 is mislukt door menselijke activiteit. Het bosje (waar de buizerd al jaren succesvol broedt) is recentelijk door homoseksuele mannen in gebruik genomen. Dit heeft voor de Buizerd blijkbaar te veel onrust (of andere schrik) met zich meegebracht. Buizerds vliegen over het algemeen snel af wanneer mensen in de buurt van hun nest of broedperceel komen. Veelvuldig afvliegen heeft tot gevolg dat de eieren te veel afkoelen en ook krijgen predatoren een kans hun slag te slaan. Van de drie eieren van deze Buizerd werden bij de tweede klim alleen wat kapotte eierschalen aangetroffen. Twee nesten (die van het Viaduct A27/Hilversumse straatweg en die van de Witte Bergen) zijn waarschijnlijk over de kop gegaan doordat één van de ouders om het leven is gekomen. In een korte tijd werden meerdere Buizerds en ook een Sperwer dood langs de A 27 aangetroffen ongeveer ter hoogte van de nieuw aangelegde oprit voor bussen. Voor deze nieuwe busbaan waren bomen gekapt en was er een open stuk ontstaan tussen bos en snelweg. Mogelijk zijn meerdere (roof-)vogels hier de fout mee ingegegaan, doordat ze te laag de snelweg overvlogen. De nesten van deze Buizerds zijn beide verloren gegaan in de jongenfase. De jongen, respectievelijk 3 en 2 waren al geringd. Het nest van de Buizerd van het station (Baarn) is in de eifase scheef in de boom komen te hangen. Bij het nestbezoek werd één ei kapot op de grond aangetroffen. Het nest is door de klimmer rechtgeschoven en wat verstevigd.

In het nest van de Buizerd van de Stulp west werden bij de eerste klim drie jongen aangetroffen, nog te klein om te ringen. Van het jongste jong was duidelijk dat het niet gezond

was. Het had 'Het Geel', Trichomonas. Bij de tweede klim was er nog maar één jong aanwezig. Dit is gezond uitgevlogen.

Harry de Klein met één van de de buizerdjongen van de Buizerds van de Kinderboerderij in de Hilversumsee Meent
25 mei 2007

Buizerds per terreineigenaar

Buizerd bij Staatsbosbeheer

Lokatie	kilometer hok	leg- sel	aantal jongen	geringd	datum	1ste ei	Broed- succes
Baarnse Bos	3222-33		2 of meer	0			uitgevlogen
Groeneveld singel	3221-15	4	2	2	18-May	25-3	uitgevlogen
Groeneveld	322-2-11	3	3	3	25-May	24-3	uitgevlogen
Kuil SBB/Drakens.	3221-45						uitgevlogen
Oost indië	3222-11		1	1	16-Jun	8-4	uitgevlogen
Roosterbos	3222-22		1	1	12-Jun	10-4	uitgevlogen
Roskam	3222-12	2	2	2	04-Jun	31-3	uitgevlogen
SBB kantoor	3221-25		3	3	06-Jun	5-4	uitgevlogen
Station	3222-12						mislukt
Verdediger	3221-14	1	1	1	04-Jun	11-4	uitgevlogen
Verdediger spoor	3221-15		2	2	16-Jun	14-4	uitgevlogen
Stulp west	3222-41		1	1	16-Jun	10-4	uitgevlogen
Polder Mijnden Loenen	3127-31						onduidelijk
		10	16	16			

Er werden 13 broedgevallen gevolgd, waarvan 11 succesvol waren. De gemiddelde eerste eilegdatum voor de Buizerds van SBB is 5 april (n=9) Er zijn tenminste 18 jongen uitgevlogen, waarvan 16 geringd.

Buizerd bij Het Utrechts Landschap

Lokatie	kilometer hok	leg-sel	aantal jongen	geringd	datum	1st ei	Broed-succes
Beerschoten G Huis 2 De Bilt	3241-32		1 of meer	0			uitgevlogen
Beerschoten grensgr De Bilt	3241-24						mislukt
Beerschoten Heuvel De Bilt	3241-33	2	1 of meer	0			uitgevlogen
Beerschoten waterp De Bilt	3241-23	3	3	3	01-Jun	1-4	uitgevlogen
Beukenhoven 3 Groenekan	3141-11		3 + 1 ei	3	24-May	29-3	uitgevlogen
Beukenburg 10 Groenekan	3231-51		3	3	25-May	30-3	uitgevlogen
Beukenburg 9 Groenekan	3148-15		3	3	25-May	29-3	uitgevlogen
Beukenburg 14 Groenekan	3138-55		2 of meer	0			uitgevlogen
beukenhoven 3 Groenekan	3241-11		2 + 1 ei	2	25-May	31-3	uitgevlogen
Birkhoven Amersfoort	3233-23		2 of meer	0			uitgevlogen
Biltse duinen De Bilt	3241-15	2	2	0			uitgevlogen
Eyckenstein 4 Bilthoven	3231-42						mislukt in eifase
Eyckenstein 18 Bilthoven	3231-33		3	3	31-May	28-3	uitgevlogen
Eyckenstein 20 Bilthoven	3231-33		2	2	03-Jun	4-4	uitgevlogen
Eyckenstein 23 Bilthoven	3231-33		2	2	12-Jun	9-4	uitgevlogen
Eyckenstein 25 Bilthoven	3231-32						mislukt
Eyckenstein 27 Bilthoven	3231-32		3 of meer	0			uitgevlogen
de Leyen Bilthoven	3231-42		3	3	25-May	27-3	uitgevlogen
Nd. Houdringe De Bilt	3241-13						onduidelijk
Pompstation Soestduinen	3232-44		2 of meer	0			uitgevlogen
Pompstation Oost Soestduinen	3232-45		1 of meer	0			uitgevlogen
TOTAAL		7	24	24			

Er zijn 21 broedgevallen gevolgd, waarvan er tenminste 17 succesvol waren. Van één nest is de uitkomst niet duidelijk. Drie zijn er mislukt.

De gemiddelde eerste eilegdatum is 31 maart. Er zijn tenminste 38 jongen uitgevlogen, waarvan 24 geringd.

Buizerd bij het Goois Natuur Reservaat

Lokatie	Gemeente	kilometer hok	leg-sel	aantal jongen	geringd	datum	1st ei	broedsucces
Blaricummerheide	Blaricum	2651-44		2 of meer	0			uitgevlogen
Carmiggelt	Blaricum	2652-41		3	3	06-Jun	4-4	uitgevlogen
Hilsums wasmeer	Hilversum	3221-23		2	2	05-Jun	31-3	uitgevlogen
Huizer Eng	Huizen	2651-35		2	2	06-Jun	8-4	onbekend
Monnikenberg pad	Hilversum	3221-13	3	3	3	05-Jun	31-3	uitgevlogen
Naarder Eng	Naarden	2651-15		2	2	06-Jun	31-3	uitgevlogen
Oostdijk	Naarden	2651-12		1 of meer	0			uitgevlogen
Postilion	Laren							mislukt
PWN	Laren	3211-13		1 of meer	0			succesvol
SNIP	Hilversum	3118-15	3	3	3	02-Jun	2-4	uitgevlogen
Spandersw. Kwekerij	Hilversum	3118-24		22 of meer	0			uitgevlogen
Viaduct	Hilversum	3221-13	3	3	3	04-Jun	3-4	mislukt
Witte Bergen	Laren	3211-34	2	2	2	13-Jun	13-4	mislukt
Zuiderheide	Laren	3211-44	2	2	2	28-May	25-3	uitgevlogen
			13	22	22			

Er zijn 14 broedgevallen van de Buizerd gevolgd, waarvan bij 9 nesten geringd kon worden. In totaal zijn er 22 jongen geringd. Vijf zijn voor het uitvliegen dood gegaan, waarschijnlijk door de dood van een van de ouders (verkeersslachtoffers). Het betreft de Buizerds van het Viaduct (naast de Monnikenberg) en de Witte Bergen. Er zijn ook nog tenminste 6 jongen ongeringd uitgevlogen van nesten die we te laat ontdekt hebben (Blaricummerheide, Spanderswoud in de omgeving van de kwekerij, de Oostdijk en PWN). De gemiddelde eerste eilegdatum is 2 april.

Buizerd bij particulieren

Lokatie	kilometer hok	aantal jongen	geringd	datum	1ste ei	Broed-succes
Asch van Wijck Laren	2651-54	3	3	27-May	2-4	uitgevlogen
Bijleveld Hilversum	2558-54	3	3	26-May	30-3	uitgevlogen
Harmelen	3146-12	1 of meer	0			uitgevlogen
Van Veen Soest	3223-51	1	1	04-Jun	5-4	uitgevlogen
Hilhorstweg Soest	3223-53	2	2	04-Jun	9-4	uitgevlogen
Nw Valkenveen Naarden	2651-22	2	2	11-Jun	6-4	onbekend

Limieten Naarden	2651-13	2 ofmeer	0				uitgevlogen
Maartensdijk	3231-31	2	2	12-Jun	15-4		uitgevlogen
Molentocht	2547-44	2	2	07-Jun	1-4		uitgevlogen
Oud naarden Naarden	2651-13	1	1	24-Jun	20-4		uitgevlogen
Rozenberg Eemnes	2652-53	1 of meer	0				onbekend
Stachouwerweg Eemnes	2652-52	1 of meer	0				onbekend
Vollenhoven Zeist	3241-34	?	0				onduidelijk
Zuiderhof Naarden	2651-22	3	3	06-Jun	3-4		uitgevlogen
Polder Bethune	3137-14						mislukt
Polder Garsten Loenen	3116-25						mislukt
Vreelandseweg Loenen	3117-51						
TOTAAL		19	19				

Buizerd bij Rijkswaterstaat, Natuurmonumenten, gemeentes, Pijnenburg en defensie

Lokatie	kilome terhok	eige naar	leg- sel	aantal jongen	geringd	ring datum	1st ei	Broed- succes
Blauwkapel Utrecht	3148-24	Rijks		2	2	03-Jun	26-3	uitgevlogen
Hoogland A1 Hoogland	3223-11	rijks	4	2	2	26-May	28-3	uitgevlogen
Kilometerpaal Hilversum	3211-22	rijks		1 of meer	0			uitgevlogen
Hennepkwekerij Hoogland	3223-14	rijks	3	0				mislukt
Kruispunt Eemnes	3211-45	Rijks	3	2	2	10-Jun	7-4	uitgevlogen
Hofslottersteeg Soest	3233-21	gem.		2 of meer	0			uitgevlogen
Kinderboerd, Meent Hilver, Meent	2558-53	gem.		2	2	25-May	24-3	uitgevlogen
Nudistennest Soest	3233-32	gem.		2 of meer	0			onduidelijk
Naarderbos Biezenv. Muiderberg	2548-43	gem.	4	2	2	25-May	26-3	onbekend
Zonnenest Soest	3232-35	gem.		3	3	30-May	29-3	uitgevlogen
De Nes Vreeland	3117-2	NM		2 of meer	0			onbekend
Soest	3232-11	NM		2 of meer	0			uitgevlogen
Soest	3232-22	NM						mislukt
Valse Bosjes Eemnes	2652-43	NM		4	4	31-May	19-3	uitgevlogen
Soesterveen	3222-21	Pijn.		3	3	01-Jun	27-3	onbekend
Wolfsdreuvik	3221-	Pijn.		1	1	06-Jun	7-4	uitgevlogen

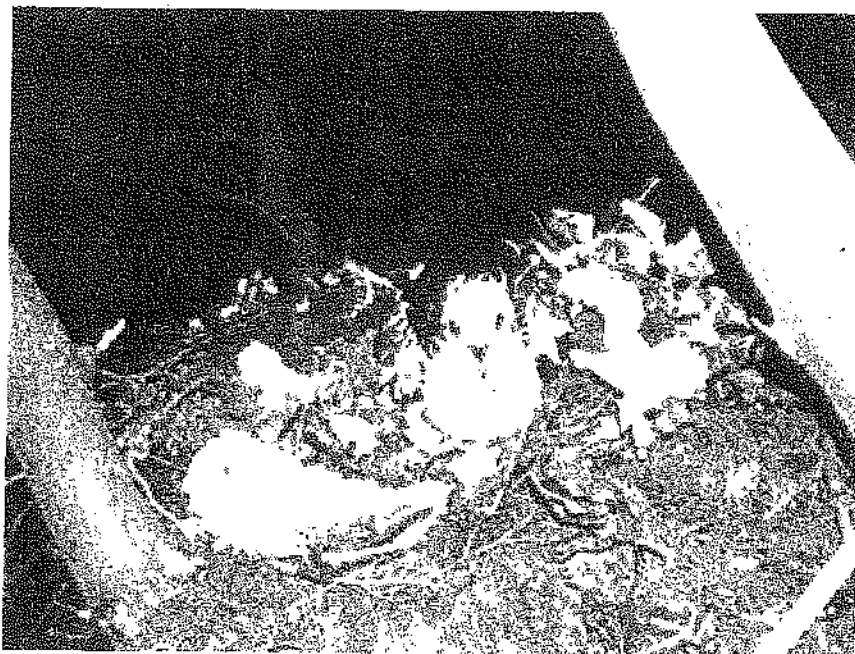
Baarn	35							
v. Oudheusdenkazerne	3128-35	def.						mislukt
Vlasakkers hei Amersfoort	3232-55	def.		1 of meer	0			uitgevlogen
Vlaskkers Kazerne Amersfoort	3233-42	def.		3	3	30-May	24-3	uitgevlogen *
			14	24	24			

Wespendief (*Pernis apivorus*)

We hebben dit jaar slechts twee wespendiefnesten weten te localiseren. Beide betrof het reeds bekende nesten. Op het nest in het Panbos werd eind mei door de boswachter een **Wespendief gezien en bleek het nest duidelijk opgebouwd met vers loof. Vanaf 11 juni** was het verdacht stil op het nest: het was verlaten. Oorzaak onbekend.

Het tweede broedgeval was op Eikenrode in Loosdrecht. Een van de bewoners vond in juni een klein dood roofvogeltje onder het nest. Een Wespendiefje dat mogelijk met slecht weer uit het nest was gevallen. Op 2 augustus kon het tweede jong geringd worden. Er waren nog wel enkele aanwijzingen voor een ander broedgeval: Op 21 juli zag Ruud van Beuskom drie voedselvluchten over de Blaricummerheide. De hele omgeving is afgezocht, maar geen nest werd gevonden (wat er dus wel moet zijn geweest).

Lokatie	kilometer	prov.	sigen.	aantal	ring-	1st	broed-
	hok			geringd	datum	ei	resultaat
Eikenrode Loosdrecht	3128-24	NH	part	1	02-Aug	02-Jun	uitgevlogen
Panbos De Bilt	3241-25	UT	UL	0			mislukt
				1			

Wespendievenpup op nest, Eikenrode Loosdrecht 2 augustus 2007

Geschiedenis van de Havik van Zonnestraat

2006 JONGEN UIT NEST GEHAALD DOOR STROFERS

19 maart Havik aanwezig bij nest
 2 april nesthouw geconstateerd
 3 mei drie eieren geteld.
 4 juni eerste kalkspeters (die aan geven dat er jongen zijn).
 7 juni autosporen die liepen tot recht onder de nestboom geconstateerd.
 Direct vanaf de dag van de autosporen is er geen leven meer geconstateerd op het nest.
 10 juni Gekommen ter controle en vastgesteld dat nest leeg is.
 Leeftijd vrouw: 7-10 jaar
Conclusie: jongen zeker uitgehaald, dus zeer waarschijnlijk stroperij. Jongen waren zo klein dat zij nog een gesloten voerting konden krijgen.

2005 MISLUKT

27 april zijn er 2 eieren geteld en gemeten.
 27 mei zijn er 2 koude eieren in het nest aangetroffen. Het nest is mislukt. Nadien is er telkens slechts maar één ouder waargenomen, de man.
 Leeftijd ouders:
 man ouder dan 11 jaar
 vrouw twee jaar oud. De vrouw is zeker een ander individu dan die van vorige jaar!

2004 SUCCESVOL

29 april 2004 drie eieren gemeten.
 6 juni twee jongen geboren en gemeten
 16 juni twee jongen geringd.
 Eén jong gestagen teruggevonden
 Eén jong goed uitgevlogen
 Leeftijd vrouw 2 jaar maar ander individu dan in 2003!
 Leeftijd man ouder dan 10 jaar. Mogelijk dezelfde man als in 2003.

2003 MISLUKT

10 mei 3 eieren gemeten
 7 juni in nest alleen kapotte eierenschalen, geen jongen, geen hele eieren
 Leeftijd vrouw 1 jaar (andere vrouw dan het jaar ervoor)
 Leeftijd man ouder dan 10 jaar

2002 SUCCESVOL

21 april 3 eieren gemeten
 18 mei twee jongen gemeten en gewogen
 4 juni twee jongen geringd
 Allebei uitgevlogen
 Leeftijd vrouw 1 jaar oud
 Man ouder dan 10 jaar